

سیلاب چیست؟

سیلاب عبارت از آب فراوانی است که به سرعت جاری شده و طغیان نماید، قسمتی از زمین را که در شرایط عادی زیر آب نیست، فرا گیرد، به بیانی دیگر؛ سیل بالا آمدن نسبتاً زیاد آب در یک رودخانه یا مسیل است، که حالتی نسبی داشته و اصولاً نسبت به رژیم عادی یا نرمال سنجیده میشود. سیلاب‌ها از جمله شایع‌ترین حوادث طبیعی بوده که عموماً در نواحی پست و در کنار دریاها و جوی‌های آب و در نزدیکی بندها واقع گردیده که سبب بروز خسارات مالی و جانی فراوانی میگردد.

سیلاب‌ها نظر به علل وقوع قرار ذیل دسته بندی شده اند:

☞ سیلاب‌های دریائی.

☞ سیلابهای آنی (سیلابهای سریع الوقوع).

☞ سیلابهای ساحلی.

☞ سیلابهای شهری.

علل وقوع سیلاب‌ها:

عوامل طبیعی

☞ ریزش بارش‌های جوی سنگین (ناشی از تاثیرات تغییر اقلیم) روی سطوح نفوذ ناپذیر شهر؛

☞ بالا آمدن سطح آب دریاها و دریاچه‌ها؛

☞ ذوب سریع برف‌ها و یخچال‌ها؛

☞ شکست آنی بند‌های آبی؛

☞ خشکسالی که سبب کاهش نفوذپذیری خاک شده و بدین سبب آب با نرخ پائین به زمین جذب می‌شود.

عوامل انسانی

☞ عدم وجود شبکه کانال با ابعاد مناسب و مطلوب در سطح شهر؛

☞ عدم وجود سازه‌های کنترل و هدایت سیلاب؛

☞ تراکم نفوس، ازدیاد ساختمان‌سازی؛

☞ تصرف و غصب مسیل‌ها و حریم رودخانه‌ها؛

☞ نبود سیستم کانالایزسیون و فاضلاب شهری؛

☞ عدم لایروبی و پاک‌کاری کانال‌های شهری بنابر انبوه شدن کثافات؛

☞ قطع نمودن جنگلات، بوته‌ها و از بین بردن علفچرها و ساحات سبز.

تعريفات

☞ دریا عبارت از مجرای طبیعی ایست که آب به طور دائم یا فصلی در آن جریان دارد؛

☞ نهر طبیعی مجرایی ایست که آب به طور دائم یا فصلی در آن جریان داشته و دارای حوزه آبریز مشخص نباشد

☞ نهر سنتی مجرایی است که بوسیله اشخاص به صورت غیرمدرن احداث شده باشد.

☞ دریای فصلی؛ دریایی است که در بیش از ۵۰٪ ایام سال خشک باشد.

☞ مسیل؛ آبراهه ای طبیعی است که بنابر نزول برف و باران، آب در آن جاری گردد.

☞ مسیل متروک؛ مجرای طبیعی است که تحت تاثیر عوامل طبیعی یا غیر طبیعی، امکان عبور سیلاب در آن وجود

نداشته باشد.

☞ به شدید ترین سیلابی که یک شخص هفتاد ساله ممکن است دو یا سه مرتبه در طول عمر خویش دیده باشد، سیل ۲۵

ساله میگویند.

☞ تمام مناطق اطراف دریا که در سیل ۲۵ ساله زیر آب میرود، بستر دریا است.

☞ ساخت و ساز در حریم و بستر دریا مجرای عبور آب را تنگ تر ساخته و باعث کاهش ظرفیت انتقال آب و

سرازیر شدن سیلاب میگردد.

☞ محافظت از حریم و بستر دریاها خسارات سیل را تا حد زیادی کاهش میدهد.

بستر دریا

آن قسمت از دریا، نهر و مسیل است که در هر محل با توجه به آمارهای درولوژیکی و داغاب و حد اکثر طغیان آب، با

دوره ۲۵ ساله تعیین میگردد.

پس هر جایکه در زمان طغیان دریا، در دوره سیلاب زیر آب میرود، به آن بستر دریا میگویند.

به بستر دریا، فاصله ای اضافه میشود که برایش حریم سیل گفته میشود که الی محدوده ۱۵۰ متر را احتوا مینماید.

محدوده بستر دریا به اضافه حریم دریا، مسیر سیلاب بوده و قانوناً هیچ کس حق دخل و تصرف و ساخت و ساز را ندارد.

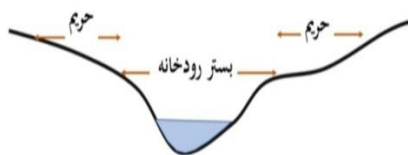

حریم دریا

آن قسمت از اراضی اطراف دریا، مسیل، نهر طبیعی است که بلافاصله پس از بستر دریا قرار دارد.

به عنوان حق ملکیت و حفاظت کمی و کیفی آنها لازم است حریم دریاها و نهرهای طبیعی اعم از اینکه آب دایم یا فصلی داشته باشند، را حفظ نمود.

ایجاد هر نوع بناء یا ساختمان و دخل و تصرف در حریم و بستر دریاها. خرید و فروش ساحه، مطلقاً ممنوع است.

پیامدهای سیلاب:

خسارات مالی: تخریب منازل مسکونی و ساختمان های عمومی، سرک ها، پل ها، زمین های زراعتی، ایجاد خسارت به تاسیسات شهری، جنگل ها، چاه ها، کاریزها، تخریب بند های کنترل سیلاب، ازدیاد بیماری و ناقلین مالاریا، آلودگی آب ها، آسیب رسیدن به پایه های برق و تلفن و تاسیسات آبرسانی و زراعی، ایجاد خسارت به وسایط نقلیه و اموال مردم، پخش شدن انواع زباله در جاده ها به علت بالا آمدن سطح آب کانال ها در نقاط مختلف، افزایش برق گرفتگی، مسدود شدن راه و جاده های درون شهری و بیرون شهری، از طرف دیگر سیلاب سبب اختلال در زندگی مردم و ایجاد خسارات مستقیم و غیر مستقیم به اقتصاد جامعه می گردد.

تلفات جانی: سیلاب ها سبب جان باختن و زخمی شدن انسان ها و مواشی، علل عمده بیماری و مرگ و میر ها، اصولاً در اثر غرق شدن، برق گرفتگی، عفونت های تنفسی، حیوان گزیدگی و زخم ها در بین ضعیف ترین افراد جامعه می گردد.

اقدامات موثر برای کاهش دهی خطرات سیلاب:

- اعمار دیوار استنادی برای جلوگیری از عبور سیلاب که سبب تخریب منازل مسکونی و زمین های زراعتی میشود؛
- پاک کاری مجدد مسیر های دریایی و کانال های شهری از موجودیت موانع، روسوبات دریایی و مواد باقیمانده؛
- جلوگیری از غصب و تصرف بستر و حریم دریاها و سیلبرها و ممانعت از ساخت و ساز در حریم دریاها و مسیر های سیلابی؛
- حفظ و گسترش پوشش گیاهی؛
- رعایت اصول و ضوابط انجینیری در احداث پل ها و مسیر های دریایی مطابق به استاندارد؛
- بلند بردن سطح آگاهی مردم در رابطه به خطرات سیلاب.

خطرات سیلاب در افغانستان

از نظر تاریخی، سیلاب معمول ترین نوع حادثه طبیعی است، که سالانه طور او سط به مقیاس ۵۴ میلیون دالر زیان های مالی از خود به جا می گذارد و این درحالیست، که سیلاب های بزرگ میتواند اضافه تر از ۵۰۰ میلیون دالر خساره به بنیه اقتصادی کشور وارد نماید. این موردها در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ در ولایات هرات، کندهار، فراه، بلخ، سمنگان، تخار، کاپیسا، بغلان، بدخشان، بادغیس، غور، پنجشیر، سرپل، غزنی و پروان دیده شده و در نتیجه ی هفت روز دوام سیلاب ها صدها نفر جان های شان را از

دست داده و تعداد زیادی هم زخمی شدند. این سیلاب ها همچنان باعث متاثر شدن روند معیشتی مردم گردیده و تعداد زیاد مواشی تلف و منازل و زمین های وسیع زراعتی تخریب گردیده است.